

**T.C. İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

**DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ
WORKING PAPER SERIES**

Tartışma Metinleri

WPS NO/ 83/ 2017-05

**2005-2015 DÖNEMİ TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ İHRACAT KREDİLERİ
GELİŞMELERİ**

Tapdig MEHDİZADA*

---

*tmehtizada@gmail.com Uluslararası Bankacılık ve Finans Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

Özet

Türk Bankacılık Sektörü 2015 yılı sonu itibariyle 2,4 trilyon TL'lik aktif büyüklüğe ulaşmış bulunmaktadır. Aktif büyümesiyle birlikte kredi büyümesi de yaklaşık 1,5 trilyon TL'ye ulaşmıştır. Bu çalışma ile Türk Bankacılık Sektöründe faaliyet gösteren mevduat, katılım ve kalkınma ve yatırım bankalarının vermiş oldukları toplam ihracat kredilerinin gelişimi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun (BDDK) verileri kullanılarak 2005-2015 dönemi için incelenmektedir. 2005 yılında toplam kredilerin %10'nuna denk gelen ihracat kredileri 2015 yılına gelene kadar düşüş göstererek %4,76'ya kadar gerilemiştir. Ayrıca 2015 yılında verilen 70 milyar dolarlık ihracat kredilerinin %80 gibi büyük bir kısmı mevduat bankaları tarafından verilirken %16'lık kısmı kalkınma ve yatırım bankaları, geriye kalan %4'lük pay ise katılım bankaları aracılığıyla verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Bankacılık Sektörü, krediler, ihracat kredileri

Abstract

The Turkish Banking Sector reached an asset size of TL 2.4 trillion at the end of 2015. In addition to this asset growth, the loan growth overpassed TL 1.5 trillion. With this study, the development of total export credits of deposits, participation and development and investment banks operating in the Turkish Banking Sector are examined for the period 2005-2015 using the data of the Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA). In 2005, export credits were equal to 10% of total loans and these credits volume declined to until 4.76% in 2015. 80% of the \$ 70 billion export credits granted in 2015 were given by deposit banks, 16% by development and investment banks, and 4% by participation banks.

Keywords: Turkish Banking Sector, loans, export credits

Giriş

Türk Bankacılık Sektöründe 2015 yılı sonu itibariyle 34 adet mevduat bankası, 13 adet Kalkınma ve Yatırım bankası ile birlikte 5 adet katılım bankası faaliyet göstermektedir. Türk Bankacılık Sektörünün aktif büyüklüğü Aralık 2015 döneminde bir önceki yılsonuna göre %18,2 artarak 2.357 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Türk Bankacılık Sektörünün aktif büyüklüğünün GSYH'ye oranı 2015 yılsonu itibariyle %1,01 olarak gerçekleşmiştir. Yine aynı dönemde sektördeki banka şube sayısı 12.269 adet ve personel sayısı da 217.504 olmuştur. Toplam mevduatlar 1.245 milyar TL'ye ulaşırken toplam krediler 1.485 milyar TL olmuştur. Bu çalışmada ile Türk Bankacılık Sektöründe faaliyet gösteren mevduat, katılım ve kalkınma ve yatırım bankalarının vermiş oldukları ihracat kredilerinin gelişimi 2005-2015 dönemi için incelenmektedir. Banka grupları ayrı ayrı ele alınarak ihracat kredi gelişmelerinin daha iyi bir şekilde araştırılması amaçlanmaktadır. Çalışmada öncelikle banka kredileri ile ilgili olarak genel bilgiler; Kredinin Tanımı, Temel Unsurları, Fonksiyonları ve Kaynakları ve Kredinin Sınıflandırılması başlıkları altında verilmektedir. Sonraki bölümde ise ihracat kredilerinin gelişimlerine her üç banka için 2005-2015 dönemleri kapsamında yer verilmekte ve Türk parası ve yabancı para cinsinden ayrıştırılarak incelenmektedir. Sonuç kısmı ile çalışma tamamlanmaktadır.

1. Banka Kredileri

1.1. Kredinin Tanımı

Kredi sözü Latince inanma, saygı, güven anlamına gelen “creditum, credere” köklerinden gelmektedir. Krediyi en genel manasıyla belli bir vadeyle mal ve hizmetleri para cinsinden satın alma gücünün sağlamasını ya da var olan satın alma gücünün belli bir zaman sonra geri almak üzere başka bir kimseye devredilmesi gibi tanımlanmaktadır (Kenan, 2010, s. 57).

Bu tanımlamaların ışığında kredinin bankacılık açısından tanımı şöyle yapılmaktadır: Bir bankanın yapacağı işlem sonucunda gerçek ya da tüzel kişilere iç kurallarını, yasalarını ve kendi kaynaklarını da göz önünde tutarak teminatsız veya teminat karşılığında kullandırdıkları para, kredinin bankacılık açısından tanımı olarak ifade edilmektedir (Parasız, 2014, s. 339).

Sözlük karşılığı olarak kredinin tanımı aşağıdaki gibi değişik biçimlerde açıklanmaktadır:

- Güvenme, inanma
- Ekonomi ilişkilerde vadeli mal ve hizmet satışı için ödünç para verme işlemi
- Belirli bir miktarda satın alma gücünün belirli bir vade için ve iade edilmek vaadi ile belirli bir faiz veya bedel karşılığında gerçek ve tüzel kişinin emrine verilmesi
- Sanayi, ticaret ve hizmet işlemlerinin mal ve hizmet sunum faaliyetlerini desteklemek amacıyla bankalarca verilen ve bilançoların aktifine alacak olarak yansıyan işlemler (Şakar, 2015, s. 2).

Ayrıca kredi milli serveti oluşturan tüketim ve sermaye malları stokunun en yararlı ve verimli şekilde kullanılmasını sağlayan bir araçtır.

1.2. Kredinin Unsurları

Kredinin unsurları genel olarak dört ana grup altında toplanmaktadır. Bunlar kredinin zaman, güven, risk ve gelir unsurlarıdır. Ama kredi olayının oluşması için de aşağıdaki unsurların var olması gerekmektedir (Şakar, 2015, s. 3).

Teminat Unsuru: Kredinin yapısında borcun, hizmetin çeşitli nedenlerden dolayı yerine getirilememe tehlikesi vardır. Bu nedenle de ortaya çıkan riskin çoğalması veya azalması borçlunun yükümlülüklerini yerine getirememesi veya yerine getirmekten kaçınmasına göre alınacak teminatın cinsine göre artar veya azalır.

Kredinin Zaman Unsuru: Verilen kredilerin vadesi önemlidir çünkü vade arttıkça kredi veren için risk de artmaktadır. Burada risk artışına kredinin vadesinin artması ile geri ödemede yaşanabilecek sorunların artması neden olmaktadır. Bu nedenle kredi işlemlerinde zaman unsuru önem arz etmektedir.

Kredinin Güven ve Saygınlık (İtimat ve İtibar) Unsuru: Kullanılan krediler belli bir süre sonra geri alınmak şartıyla kullanılır. Bu yüzden krediyi veren tarafla krediyi alan taraf arasında güven ortamının oluşturulması önemlidir. Kredi veren tarafların birbirleri ile ilgili bilgilere sahip olmaları ve krediyi verenin alınan kredinin tam olarak ne amaçla kullanılacağını bilgisine sahip olması gerekmektedir.

Kredinin Risk Unsuru: Risk, krediyi veren tarafın verdiği ödünç paranın geri dönüşüne kadar ki geçecek süredeki sorunları kapsar. Her kredi kullanan karşı taraf için riskler taşıdığı için sıfır riskli bir kredi işleminin olması çok mümkün değildir. Bu durumda riskin artması veya azalması karşı tarafın üzerinde olan yükümlülüklerini zamanında yerine getirmemesine bağlı olarak teminatın kapsamına göre risk artar veya azalır (Parasız, 2014, s. 340).

Kredinin Gelir Unsuru: Bankalar varlıklarını devam ettirebilmek, giderlerini karşılayabilmek, mevduat sahiplerine karşı olan sorumluluklarını yerine getirebilmek ve ülke ekonomisine katkıda bulunabilmek için kar elde etmelidirler. Bankaların kredi vermelerini ana amacı gelir elde etmektir. Bankalar kullandırılan kredilerden faiz veya komisyon gelirleri elde ederler. Topladıkları bu faiz veya komisyon gelirlerini kara dönüştürerek gelirlerini artırır (Kenan, 2010, s. 59). Bankalar gelirlerini genel olarak aşağıdaki formülde ifade edildiği şekilde elde ederler:

$$\text{Kar} = \frac{(\text{Alınan Faizler} + \text{Komisyon Gelirleri}) - \text{Mevduata Ödenen Faizler}}{\text{Plasman Ortalaması} - \text{Mevduat Ortalaması}}$$

Dağılım Unsuru: Bankalar kullandıkları kredileri sektör, müşteri ve türleri açısından iyi bir şekilde dağıtmaları gerekmektedir. Çünkü kredilerin optimal bir şekilde dağıtılması bir müşteriye, bir sektöre veya bir kredi türüne olan bağımlılığı azaltacak ve bunun neticesinde banka açısından risk unsurlarının azaltılmasına yardımcı olacaktır (Başar, 2006, s. 131).

1.3. Kredinin Fonksiyonları

Kredilerin fonksiyonlarını genel olarak şu üç kısımda açıklayabiliriz: Kredi, tasarrufların atıl kalmasını önleyerek, ekonominin hareketlenmesine imkân sağlar. Kredi girişimcilerin tasarruflarını biriktirmeyi beklemeden daha hızlı hareket etmelerine imkân sağlar. Kişilerin gelecekte sahip olacakları gelirleriyle yapacakları harcamaları önceden yapmalarına olanak sağlar (Elvira, 2015, s. 12).

1.4. Kredinin Kaynakları

Krediler kaynakları açısından iki gruba ayrılmaktadırlar: banka kaynaklı krediler ve banka dışı kaynaklı krediler.

Banka kaynaklı krediler: Bankaların kendi kaynaklarından veya öz kaynaklarından kullandıkları kredilerdir. Bu kaynaklara ödenmiş sermaye, fonlar, dağıtılmamış karlar, birikmiş amortismanlar, karşılıklar ve yedek akçelerden oluşmaktadır.

Banka dışı kaynaklı krediler: Bankaların öz kaynaklarından değil başka kredi kuruluşlarından sağladıkları fonlarla kullandıkları kredilerdir. Bu kredi kaynaklarına örnek olarak yurt dışı bankalardan sağlanan kredileri, yurtiçi bankalardan sağlanan kredileri, tahvil ihracı ile sağlanan borçları, menkul kıymet yatırım fonları, ihracat akreditifleri, dağıtılacak karlar, pasif hesaplarda yer alan diğer borçlar ve muhtelif borçlardan (yatırılacak vergiler, fonlar, ödenecek havale bedelleri) oluşan kredileri verebiliriz (Şakar, 2015, s. 6).

1.5. Kredilerin Sınıflandırılması

Krediler genel olarak şu başlıklar altında sınıflandırılmaktadır: niteliği, vadesi, verilmiş amacı, kullandırıldığı sektör ve güvencesi açısından.

1.5.1 Niteliklerine Göre Krediler

Nitelik açısından krediler iki gruba ayrılmaktadır: nakdi krediler ve gayri nakdi krediler.

Nakdi Krediler: Bankacılık sektöründe en yaygın olan kredi türüdür. Faiz ya da komisyon karşılığında ödünç para biçiminde kullandırılan kredilerdir. Günümüzde en çok kullandırılan nakdi krediler; cari hesap kredisi, senet karşılığı avans krediler, ihracat kredisi, ithalat kredisi, spot krediler, nakit, mevduat, repo karşılığı, altın rehini karşılığı, ipotek karşılığı kredi ve diğer teminat karşılığı kredilerdir (Şakar, 2015, s. 51).

Gayri Nakdi Krediler: Gayri nakdi krediler nakit para söz konusu değildir. Yani bankanın bir işin yapılması, bir borcun ödenmesi, ya da bir yükümlülüğün yerine getirilmesi konusunda alacağı bir ücret veya komisyon karşılığında borçlunun adına taahhütte bulunması, ona kefil olması biçiminde kullandırılan kredilerdir. Eğer borç ödenmezse banka karşı tarafın alacağının tamamını karşılamak zorunda kalır. Gayri-nakdi krediler teminat mektupları, harici garantiler, kabul-aval kredisi ve ithalat akreditifleri olarak dört ana grupta yer almaktadırlar. Nakdi kredilerde faiz ve komisyon varken, gayri-nakdi kredilerde faiz ve komisyon alınmamaktadır (Öykü, 2015, s. 31).

1.5.2 Vadelerine Göre Krediler

Vade açısından krediler üç ana gruba ayrılmaktadır: kısa, orta ve uzun vadeli krediler.

Kısa vadeli krediler: Vadesi 12 aya (istisnai durumlarda 18 aya) kadar olan kredilerdir. Bu kredilere örnek olarak ihracatın finansmanında kullanılan banka veya Eximbank kaynaklı sevk öncesi ve sevk sonrası ihracat kredileri, ticari müşterilere açılan ve kullanılan spot krediler ile 1 yıldan kısa vadeli ticari krediler verilebilir (Vurucu ve Arı, 2014, s. 341)

Orta vadeli krediler: Vadesi 1 yıl ile 5 yıl arasında değişen kredilerdir

Uzun vadeli krediler: Vadesi 5 yıldan fazla olan kredilerdir.

Kısa vadeli krediler banka için her zaman avantajlıdır çünkü kredilerde vade uzandıkça verilen kredilerin riski de artmaktadır. Bu nedenle uzun vadeli krediler bankanın daha büyük risk almasını neden olur.

1.5.3. Güvence Açısından Krediler

Güvencesi açısından krediler iki gruba ayrılmaktadır: teminatlı/teminatsız krediler veya açık krediler

Teminatsız (Açık) Krediler: Müşterinin sadece imzası karşılığında verilen kredilerdir. Öyle ki kredi tahsisinde müşteriden başka bir şey istenmez. Kullanılan bu kredinin tek güvencesi krediyi kullananın kendisidir. Bu tür kredilere örnek olarak bankalarca vadesiz tasarruf veya ticari mevduat hesaplarına tanınan açık kredi limitleri ile oldukça yaygın bir müşteri kitlesine kullanılan kredi kartı kredileri verilebilir (Vurucu ve Arı, 2014, s. 344).

Teminatlı Krediler: Bu tarz krediler bankaların kredi kullanan müşterisinin imzasına ek olarak birden fazla kişinin imzasını da kefil olarak istedikleri kredileri kapsar. Burada kefil olan kişi, kredi kullananın kredi borcunu ödeyememesi durumunda borçlu ile birlikte borcu üstlenen kişidir (Arzu, 2011, s. 12).

1.5.4. Kullanım Amacına Göre Krediler

Kullanım amacına göre krediler dört ana gruba ayrılmaktadır. Bunlar yatırım, işletme, üretim ve tüketici kredilerdir (Şakar, 2015, s. 56).

Yatırım Kredileri: İşletmelere, kurum veya kişilere bina ve tesislerinin yapılması için verilen kredilerdir. Bu krediler sabit değer yatırımı veya bunların değerlendirilmesi amacıyla verildiği için orta ve uzun vadeli olmaktadır.

İşletme Kredileri: Firmalara üretim faaliyetlerini finansa etmeleri ve döner sermaye gereksinimlerini karşılamaları için verilen kredilerdir. Bu krediler kısa ve orta vadeli olabilmektedir.

Üretim Kredileri: İşletmelerin üretim faaliyetlerini sürdürebilmeleri için teknoloji, makine ve teçhizat gereksinimlerini finanse edebilmeleri ve döner sermaye ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için kullanılan kredilerdir.

Tüketici Kredileri: İşletmelerin sabit kıymetlerinin onarımı ile bina ve tesislerin onarımlarını finanse edebilmeleri için kullanılan kredilerdir.

1.5.5. İzin Açısından Krediler

İzin açısından krediler ikiye ayrılmaktadır: şube yetkili krediler ve otorize krediler (Kaya, 2014, 3 s.21).

Şube Yetkili Krediler: Başka bir makamın iznine gerek olmadan genel müdürlüğün belirlediği kurallar içerisinde şubece açılabilen kredilerdir.

Otorize Krediler: Şube yetkisinde açılmayan ancak genel müdürlük, yönetim kurulu gibi bir üst makamın onayı ile açılabilen kredilerdir.

1.5.6. Kullanılan Sektörler Açısından Krediler

Kullanılan sektör açısından krediler iki grupta toplanmaktadır. Birincisi özel sektör kredileri, diğeri kamu sektör kredileridir.

Özel Sektör Kredileri: Faaliyetlerini özel sektörde sürdüren firmalar için kullanılan kredilerdir.

Kamu Sektör Kredileri: Faaliyetlerini kamu sektöründe sürdüren firmalar için kullanılan kredilerdir.

Ayrıca kredileri turizm, tarım, imalat, küçük sanayi, enerji vs. kredileri gibi incelemek de mümkündür (Parasız, 2014, s. 346).

1.5.7 Tekdüzen Hesap Planı (TDHP) Açısından Krediler

Krediler yukarıdaki sınıflandırmalar dışında, TDHP açısından da sınıflandırılabilir. 01.01.1986 tarihinde yürürlüğe giren TDHP'ye göre krediler; teminat durumu, vade yapısı, kullanıldığı sektör ve yerli/yabancı para cinsinden de incelenebilmektedir (Kaya, 2014, s. 323).

1.6 İhracat Kredileri

İhracat kredisi ihracatçılara mal ve hizmetlerin çeşitlendirilebilmesi, yeni pazarların kazandırılması ve girişimlerinde ihtiyaç duydukları desteklerin sağlanması amacıyla kullanılan kredilerdir. Ayrıca ihracat kredileri ihracatçıların uluslararası ticarete rekabet gücünün arttırılmasına destek sağladığı gibi yurt dışına yatırım yapan girişimcilere de finansal desteklerin ulaşmasına imkân vermektedirler (İslamov, 2009, s. 20).

Türk Eximbank 1987 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla resmi ihracat destek kurumu olarak kurulmuştur. Türk Eximbank'ın kurulmasının temel amacı ihracatın geliştirilmesi, ihraç ürünlerinin çeşitlendirilmesi, ihracatta pazar payı artışının sağlanması, ihracatçılarımıza rekabet gücünün kazandırılması ve ihracatçılarımıza güvence sağlanması gibi işlemleri kapsamaktadır (Eximbank, Sunum 2015, s. 3).

İhracat kredileri vadelerine göre iki gruba ayrılmaktadır. Kısa vadeli ihracat kredileri, orta ve uzun vadeli ihracat kredileri.

Kısa vadeli ihracat kredileri: Bu tür kredilere ihracata hazırlık kredisi ve sevk öncesi ihracat kredisi gibi kredi türleri dâhildir. Bu kredilerin vadeleri genellikle 6 ile 12 ay arasında değişmektedir.

Orta ve uzun vadeli ihracat kredileri: Bu tür kredilere de ihracata yönelik işletme sermayesi kredisi, ihracata yönelik yatırım kredisi, marka kredisi ve yurtdışı mağazalar yatırım kredileri

gibi kredi türleri dâhildir. Orta vadeli ihracat krediler genellikle sanayi kredileri olarak da adlandırılmaktadır. Orta vadeli ihracat kredileri bir yıldan on yıla kadar dönemi kapsamaktadır. Vadesi on yıldan uzun olan ihracat krediler ise uzun vadeli ihracat kredileri olarak kabul görmektedirler.

2. Türk Bankacılık Sektörü İhracat Kredileri Gelişmeleri

2.1. Türk Bankacılık Sektörü Toplam Kredileri ve İhracat Kredileri

Türk Bankacılık Sektörü 2005 yılında 156 milyar TL'nin üzerinde toplam kredi veriyorken bu rakam 2015 yılında yaklaşık on kat artarak 1,5 trilyon TL'ye yükselmiştir. Küresel finansal krizin etkilerinin görüldüğü 2008-2009 yıllarında kredi büyüme hızı %6,85'lere kadar düşse de 2010 yılında kredi büyümesi %34 seviyesine kadar çıkmıştır. Bu değişimler Tablo 2.1.1'de verilmektedir.

Tablo 2.1.2'de Bankacılık Sektörü toplam ihracat kredilerinin Türk parası ve yabancı para cinsinden 2005-2015 dönemi gelişmeleri verilmiştir. Türk Bankacılık Sektörünün vermiş olduğu toplam ihracat kredileri 2005-2015 döneminde 15 milyar TL seviyesinden yaklaşık 4,5 kat artarak 70 milyar TL üzerine çıkmıştır. 2015 yılındaki ihracat kredilerinde 12 milyar TL civarında Türk parası cinsinden kredi verilirken bunun yaklaşık 5 katı yabancı para cinsinden ihracat kredisi verilmiştir.

Tablo 2.1.1. 2005-2015 Dönemi Bankacılık Sektörü Toplam Kredileri ve Kredi Büyümeleri (Milyon TL, %)

	Toplam Krediler	Toplam Kredi Büyümesi (%)
2005	156,410	-
2006	218,987	40.01
2007	285,616	30.43
2008	367,445	28.65
2009	392,621	6.85
2010	525,851	33.93
2011	682,893	29.86
2012	794,756	16.38
2013	1,047,410	31.79
2014	1,240,708	18.45
2015	1,484,960	19.69

Kaynak: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)

Tablo 2.1.2. Bankacılık Sektörü Toplam İhracat Kredilerinin Türk Parası ve Yabancı Para Cinsinden 2005-2015 Dönemi Gelişmeleri (Milyon TL)

	Türk Parası	Yabancı Para	Toplam İhracat Kredileri	Toplam Krediler	İhracat Kredilerinin Toplam Kredilere Oranı (%)
2005	2,390	13,291	15,681	156,410	10.03
2006	4,183	14,831	19,015	218,987	8.68
2007	6,322	15,484	21,807	285,616	7.63
2008	8,232	22,189	30,421	367,445	8.28
2009	6,114	19,771	25,885	392,621	6.59
2010	5,726	30,338	36,064	525,851	6.86
2011	5,457	35,183	40,640	682,893	5.95
2012	6,254	34,290	40,544	794,756	5.10
2013	8,142	42,899	51,041	1,047,410	4.87
2014	10,179	48,896	59,075	1,240,708	4.76
2015	11,951	58,694	70,645	1,484,960	4.76

Kaynak: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)

2005 yılında 2,5 milyar TL civarında olan Türk parası cinsinden ihracat kredileri 2010 yılında 5,7 milyar TL'ye 2015 yılında ise iki katından fazla artarak 12 milyar TL seviyesine yükselmiştir. Yabancı para cinsinden ihracat kredilerinin gelişimine bakıldığında ise 2005 yılı ile 2015 yılları arasında artışın Türk parası cinsinden olana göre daha az olduğu görülmektedir. Bu dönemde Türk parası beş kat artarken yabancı para cinsinden olan ihracat kredileri 4,4 kat artmıştır.

2.2. Mevduat Bankaları Toplam İhracat Kredileri

Mevduat bankaları verilen toplam ihracat kredilerinde %80'lik bir paya sahiptir. Bunda mevduat bankalarının aktif büyüklük olarak bankacılık sektöründe en büyük payı ellerinde buldurmalarının rolü büyüktür. Tablo 2.2 mevduat bankalarının ihracat kredi gelişmelerini Türk Lirası ve döviz cinsinden 2005 yılından 2015 yılına kadar vermektedir.

Tablo 2.2 Mevduat Bankaları Toplam İhracat Kredilerinin Türk Parası ve Yabancı Para Cinsinden 2005-2015 Dönemi Gelişmeleri (Milyon TL)

	Türk Parası	Yabancı Para	Toplam İhracat Kredileri
2005	1,802	12,837	14,639
2006	3,615	14,534	18,150
2007	3,936	14,998	18,934
2008	5,148	21,540	26,688
2009	4,919	18,700	23,620
2010	4,966	29,273	34,238
2011	4,864	33,347	38,210
2012	5,606	31,630	37,236
2013	6,707	39,007	45,714
2014	8,479	42,656	51,135
2015	9,619	47,268	56,886

Kaynak: BDDK

Mevduat bankalarının vermiş oldukları Türk parası cinsinden krediler 2005 yılından 2006 yılına geçerken yüzde yüzlük bir artış ile 3,6 milyar TL'ye ulaşmıştır. Sonraki yıllarda artış devam etse de bu kadar yüksek bir artış Türk parası cinsinden kredilerde 2015 yılına kadar görülmemiştir. Yabancı para cinsinden verilen ihracat kredilerinde ise en yüksek artış 2009 yılından 2010 yılına geçildiğinde yaşanmıştır (19 milyar TL'den 29 milyar TL'ye yükselmiştir). Mevduat bankalarının vermiş oldukları ihracat kredileri 2005-2015 döneminde 14,6 milyar TL'den 56,9 milyar TL'ye çıkmıştır.

2.3. Katılım Bankaları Toplam İhracat Kredileri

2015 yılında katılım bankalarının aktif büyüklük olarak bankacılık sektörünün %5'lik kısmını temsil etmektedir. Toplam ihracat kredilerinin ise yaklaşık %4'ün katılım bankaları tarafından verilmiştir. 2005-2015 döneminde meydana gelen ihracat kredi gelişmelerine Tablo 2.3'de yer verilmektedir.

Tablo 2.3 Katılım Bankaları Toplam İhracat Kredilerinin Türk Parası ve Yabancı Para Cinsinden 2005-2015 Dönemi Gelişmeleri (Milyon TL)

	Türk Parası	Yabancı Para	Toplam İhracat Kredileri
2005	30	133	164
2006	61	77	138
2007	1,772	213	1,985
2008	2,519	285	2,805
2009	900	668	1,568
2010	486	600	1,086
2011	208	965	1,173
2012	84	976	1,060
2013	70	1,308	1,378
2014	75	1,574	1,650
2015	95	2,580	2,675

Kaynak: BDDK

Türk parası cinsinden katılım bankalarının vermiş oldukları ihracat kredileri 2005 yılında 30 milyon TL iken üç kattan biraz fazla artarak 2015 yılında 95 milyon TL'ye ulaşmıştır. 2007-2008 küresel kriz süresince vermiş oldukları ihracat kredilerinde çok hızlı artışlar olmuş ve 2006 yılından 2007 yılında gelindiğinde 61 milyon TL'den 1,772 milyar TL'ye kadar ihracat kredileri çıkmıştır. Bu hızlı yükseliş 2008 yılında da devam etmiş fakat 2009 yılından itibaren hızla azalarak 2,5 milyar seviyelerinden 90 milyona kadar gerilemiştir.

2005 yılında 133 milyon TL'lik yabancı para cinsinden ihracat kredisi kullanılıyor iken bu rakam 2005-2015 döneminde hızla artarak 2,5 milyar TL düzeyini geçmiştir. Katılım bankalarının vermiş olduğu toplam ihracat kredileri 164 milyon TL'den 16 kat artarak yaklaşık 2,7 milyar TL seviyesine çıkmıştır.

2.4. Kalkınma ve Yatırım Bankaları Toplam İhracat Kredileri

Kalkınma ve yatırım bankalarının vermiş oldukları ihracat kredileri özellikle Eximbank'ın vermiş olduğu kredileri arttırması ile 11 milyar TL'ye kadar çıkmıştır 2015 yılında. Bu rakam 2010 yılına kadar bir milyar TL'nin altında seyrederken 2011 yılı ile birlikte yaklaşık 1,3

milyar TL'ye çıkmıştır ve hızlı bir şekilde yükselmeye devam etmiştir. Diğer ihracat kredi gelişmeleri Tablo 2.4'de verilmektedir.

Tablo 2.4 Kalkınma ve Yatırım Bankaları Toplam İhracat Kredilerinin Türk Parası ve Yabancı Para Cinsinden 2005-2015 Dönemi Gelişmeleri (Milyon TL)

	Türk Parası	Yabancı Para	Toplam İhracat Kredileri
2005	558	320	878
2006	507	220	727
2007	614	273	887
2008	564	364	928
2009	295	402	698
2010	275	465	740
2011	386	871	1,257
2012	564	1,685	2,249
2013	1,365	2,584	3,949
2014	1,624	4,666	6,290
2015	2,238	8,846	11,084

Kaynak: BDDK

Yatırım ve Kalkınma bankalarının vermiş oldukları Türk parası ve yabancı para cinsinden ihracat kredileri artış göstererek sırasıyla 2,2 ve 8,8 milyar TL olmuştur 2015 yılında. En yüksek artışın yaşandığı yıllardan birisi de 2012 yılı olmuştur yabancı para cinsinden krediler için (yaklaşık %100'lük bir artış). Türk parası cinsinden krediler ise 2005 yılından 2012 yılına kadar durağan bir şekilde hareket ediyorken 2013 yılından itibaren artış eğilimi göstermiş ve bunu 2015 yılına kadar devam ettirmiştir.

Sonuç

Bu çalışma ile Türk Bankacılık Sektöründe faaliyet gösteren mevduat, katılım ve kalkınma ve yatırım bankalarının vermiş oldukları ihracat kredilerinin gelişimi 2005-2015 dönemi için her banka grubu için ayrı ayrı Türk parası ve yabancı para cinsinden incelenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre mevduat bankalarının aktif büyüklüklerine bağlı olarak ihracat kredilerinde de kendilerine büyük bir pay aldıkları görülmektedir ve ihracat kredilerinin %80'den fazlası mevduat bankaları tarafından verilmektedir.

Bu banka grubunu toplam ihracat kredilerindeki %16'lık payları ile kalkınma ve yatırım bankaları izlemektedir. Bu payda özellikle Eximbank'ın son dönemlerde ihracat hedefli büyüme hedefine uygun olarak arttırmış olduğu ihracat kredilerinin rolü büyük olmuştur. Son banka grubu olan katılım bankaları ise toplam ihracat kredilerinde kendilerine yaklaşık %4'lük pay bulabilmişlerdir.

Sonuç olarak Türkiye ekonomisinin ihracat temelli büyüme hedefleri doğrultusunda bankacılık sektörünün ihracat kredileri aracılığıyla bu büyümeyi desteklemesi büyük önem arz etmektedir. 2015 yılında %4,7 olarak gerçekleşen ihracat kredilerinin toplam krediler içindeki payının tekrardan 2005 yılındaki gibi %10 seviyelerine veya üzerine çıkarılması ihracatçıların işlerini kolaylaştıracaktır. Bunun için Eximbank gibi kuruluşların verdikleri kredilerdeki payların devlet tarafından arttırılması ve bankacılık sektöründe ihracat kredilerine yönelik teşviklerin arttırılması önemlidir.

Kaynakça

Arzu, Ş. (2011). *Türkiye’de Banka Kredileri ve Büyüme İlişkisi Üzerine Bir Uygulama: 1995 – 2010*. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi.

Başar, M. ve Coşkun, M. (2006). *Bankacılık Uygulamaları*. 1. Baskı. Anadolu Üniversite Yayını No: 1711

<https://books.google.com.tr/books?id=JB8N5CAtO0wC&pg=PA213&lpg=PA213&dq=Bankacılık+Uygulamaları+Mehmet+Başar>

Bilgin, M. H. ve Kartal, F. (2009). *Türkiyede Enflasyon ve Bankacılık Sektörü Kredileri: 2002 - 2008 Dönemi Üzerine Bir İnceleme*. Maliye Finans Yazıları. Sayı 85. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mfy/article/viewFile/5000160556/500014480967>

Elvira, Ture. (2015). *Bankalarda Kredilerin Yönetimi ve Sorunlu Kredilerin Yeniden Yapılandırılması Süreci*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.

Hakan, Tunç. (2013). *Ekonomik Göstergeler Işığında Banka Kredilerinin Büyüme ve Kalkınmadaki Rolü: Tüketici Kredileri, Taşıt Kredileri, Konut Kredileri Ayrımı*. Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı. Isparta.

<http://www.adaso.org.tr/WebDosyalar/Duyurular/Belgeler/eximbank%20sunum%202015.pdf> adresinden alındı

<http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis#> adresinden alındı

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/TBSGG/15175tbs_temel_gostergeler_aralik_2015.pdf adresinden alındı

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/TBSGG/15785tbs_temel_gostergeler_raporu_aralik_2016.pdf adresinden alındı

http://www.ito.org.tr/Rekabeti_Gelistirme/Kisa_Vadeli_Ihracat_Kredileri.pdf adresinden alındı

İslamov, N. (2009). *İhracat Kredi Sigortasının Azerbaycan Hukukuna Uygulanabilirliği*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi.

- Kaya, F. (2014). *Bankacılık Giriş ve İlkeler*. (3. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Tuncer, Kenan. (2010). *Banka Kredilerinin Ekonomik Büyümeye Etkisi: İller Bazında Yakınsama Analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi.
- Öykü, Çayır. (2015). *Türkiye'deki Banka Kredilerinin Gelişimi ve Tekstil Sektöründe Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Parasız, İ. (2014). *Modern Bankacılık Teori ve Uygulama*. (3. Baskı). Bursa: Ezgi Kitapevi Yayınları
- Şakar, B. (2015). *Banka Kredileri ve Yönetimi*. (6. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Vurucu, M. ve Ufuk Arı, M. (2014). *A'dan Z'ye Bankacılık*. (1. Baskı). Ankara: Seçkin
- Yılmaz, C. (2014). *Banka Kredileri ve Büyüme İlişkisi*. Kültür Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. İstanbul. [https://www.iku.edu.tr/upp/8562/files/Cahit-Y%C4%B1lmaz\(1\).pdf](https://www.iku.edu.tr/upp/8562/files/Cahit-Y%C4%B1lmaz(1).pdf)